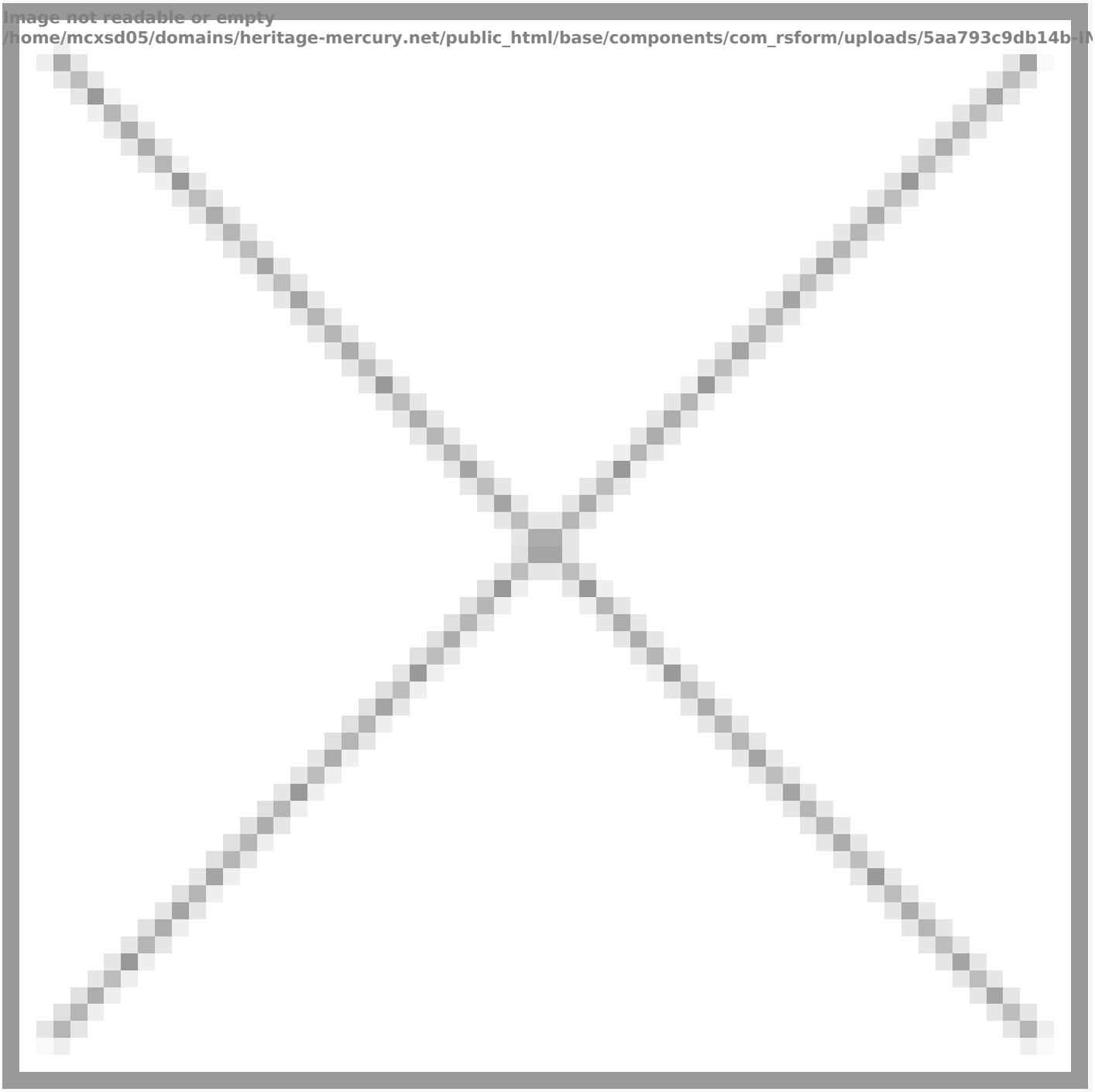
Ime predmeta 1	SOD ZA MEŠANJE ŽIVEGA SREBRA IN ŽVEPLA
Ime predmeta 2	/
ID številka / EŠD	002.292.Idrija
Upravljavec	Mestni muzej Idrija, Prelovčeva 9, 5280 Idrija
Lastništvo	Javno
Lastnik	Občina Idrija, Mestni trg 1, 5280 Idrija
ID številka / EŠD	510:IDR;RZ-43
Klasifikacija dediščine	Rudnik, Topilnica / Topilništvo, žganje rude

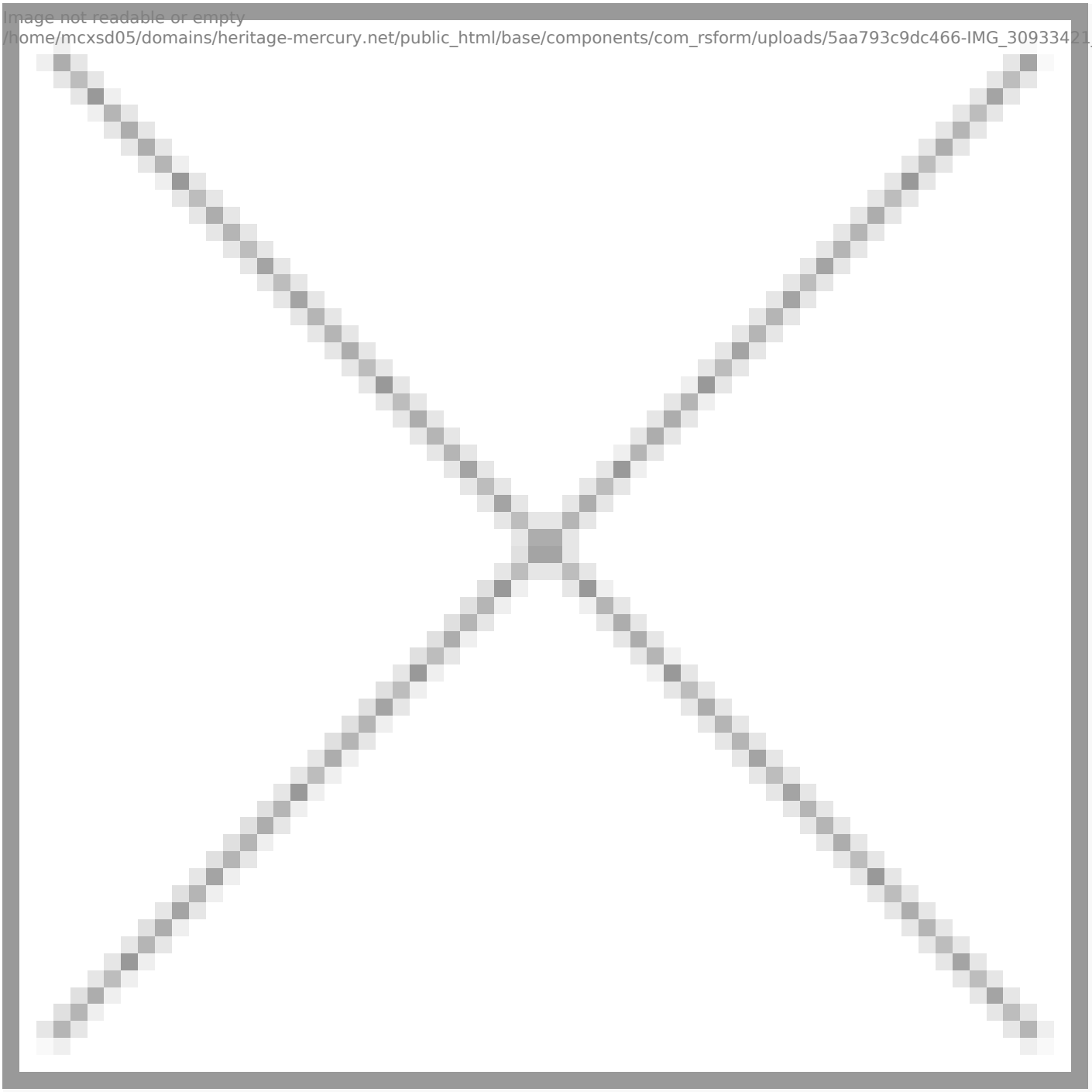
OPIS

Kratek opis	Sodček je v funkciji služil za suhi postopek izdelave cinobra. Izdelan je iz lesa in ojačan s štirimi jeklenimi obroči. Ima jekleno os, ki omogoča vrtenje sodčka. Za doziranje živega srebra in žvepla ima sod odprtino, ki je pokrita s pokrovom z dvema vijakoma. Njegova prostornina je približno 13 litrov. Pogovorno so sodčku, zaradi njegove funkcije, v Idriji pravili tudi sodček za mešanje "črnega zamorca".
Mere	Dolžina 76 cm, širina 36 cm, višina 36 cm.
Materiali	Les, jeklo.
Datacija	1782

Avtor / Proizvajalec	Tovarna cinobra Rudnika živega srebra Idrija.

Slikovne priloge

Image not readable or empty
/home/mcxsd05/domains/heritage-mercury.net/public_html/base/components/com_rsform/uploads/5aa793c9dc466-IMG_30933421.

Prvotna raba	V določenih pogojih so umetni cinober pridobili s sintezo živega srebra in žvepla. Prva faza v tem procesu je bila mešanje živega srebra (25 kg) in žvepla (5 kg) v prahu v sodčku. Ta je imel v notranjosti pregrade za boljše mešanje. Z ekscentričnim pogonom so dosegli, da se je sodček obračal okrog vodoravne osi v obe smeri ter temeljito medsebojno premešal vsebino. Po štirih urah mešanja je nastala homogena črna masa (»Mohr«). To je bila mešanica črnega sulfida (HgS) ter nezreagiranega, fino medsebojno porazdeljenega živega srebra in žvepla. Po koncu mešanja so črno maso iz dveh sodčkov stresli v 50 litrski litoželezni vrč. V Idriji so cinober izdelovali vse od začetka rudarjenja do leta 1922, s prekinitvijo med letoma 1658 in 1782. V tem času so ga izdelali 8800 ton ali 6,6 % od vsega, v Idriji proizvedenega, živega srebra.
Sedanja raba	Sodček za živo srebro se ohranja, varuje in prezentira kot pomembna dediščina rudarjenja v Idriji z izjemnimi univerzalnimi vrednotami. Sodček je del rudarske zbirke Mestnega Muzeja Idrija. Obiskovalci si jo lahko ogledajo v okviru stalne muzejske razstave »Pet stoletij Rudnika živega srebra in mesta Idrija«. Mogoče jo je uporabiti tudi za različne oblike promocije dediščine živega srebra.
Prvotna lokacija	Rudnik živega srebra Idrija (Tovarna cinobra, na levi strani kompleksa topilnice).
Sedanja lokacija	Mestni muzej Idrija, grad Gewerkenegg (razstavni prostor 9).

STANJE OHRANJENOSTI

Zgodovina opravljenih posegov	Sodček je bil ustrezno restavriran in konserviran. Dodatni posegi zato niso potrebni. Varovanje v prostoru je urejeno.

Sedanje stanje	dobro
Potrebni ukrepi	Redno obdobno vzdrževanje.

DOKUMENTACIJA

Naslov / zbirka / povezave itd., kjer so dostopne podrobnejše informacije	- Inventarna knjiga Mestnega muzeja Idrija; - Janouš, Alois c. kr. višji žgalniški nadzornik (k. k. Oberhüttenverwalter). Geschichtliche Entwicklung der Zinnoberfabrikation in Idria, Ad B. D. Z. 4521 de 1897; - Janouš, Alois c. kr. višji žgalniški nadzornik (k. k. Oberhüttenverwalter). Darstellung des Zinnobers in Idria in der Gegenwart, Ad B. D. Z. 4521 de 1897; - Kavčič, Ivica. Živo srebro: Zgodovina idrijskega žgalništva. Založba Bogataj, Idrija, 2008; - Kavčič, Ivica. Proizvodnja živosrebrovih spojin pri idrijskem rudniku skozi stoletja. Idrijski razgledi, 61/2, 2016, str. 60–76.
Izpolnjevalec	Mestni muzej Idrija
Izpolnjeval je	Miha Kosmač
Datum objave	12. 3. 2018
Datum urejanja	Never